

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrť leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Poizkušena atentata na grofa Tiszo in Čuvaja. Poslanec Kovacs in visokošolec Jukić napadalca.

V petek v predpoldanski seji ogrskega državnega zbora je izvršil poslanec Kovacs atentat na predsednika grofa Tiszo. Ustrelil je trikratiz revolverja na Tiszo, dve krogli je pognal pa proti sebi in se je smrtno nevarno ranil. To je najnovejša senzacija, ki prihaja iz ogrske prestolnice. Razmere v ogrskem parlamentu so dosegle višek. Lok je napet do skrajnosti in če počí, bodo posledice nedogledne.

Malo ur preje, kakor smo v soboto pisali zgorajšnje vrste, se je zgodil v deželah, ki jih tlačí še kruta pest ogrskih oligarhóv, drug senzacionelen dogodek: V Zagrebu je streljal bosanski vseučilišnik Jukić na kraljevega komisarja Čuvaja. Čuvaj ni bil zadet, vseeno je pa zahteval atentat dve žrtvi: Čuvajev spremljevalec, banski svetnik Hrvojić, je bil zadet od dveh, Čuvaju namenjenih krogelj in je na posledicah umrl; policaj Boršdar, ki je hotel Jukića prijeti, se je, zadet v čelo, na mestu zgrudil mrtev na tla. Tako suha poročila o pretresujočih dogodkih onstran Mure in Sotle.

Vsi ti dogodki, ki se pode s tako naglico, so tolike in tako silne dalekosežnosti, da bi bil pri bolj normalnih razmerah po večini vsak posamezen mejnik v politični zgodovini mažarske državne polovice. Zato je tudi vtisov, ki delujejo po njih na človeka, že skoro preveč in se je težko pogledati v razmišljanje njihovih izvorov in posledic, ki jih utegnejo prinesiti. Komaj se je človek vzdramil iz enega začudenja in misli, da je prišel na sled nagibom, katerih posledica je bil ta ali oni dogodek, že ga preseneti nekaj novega, nekaj povsem nepričakovanega in od dre vse njegove konkluzije. Oč samih senzacij, od samih novosti postane človek izmučen in otopi. Razporežen je že samo za en velik vtis: razmere na Ogrskem in Hrvaškem so grozne in nezasišne in porodi se zavest, da se ne more zgoditi nič več, kar bi se zdelo človeku nemogoče. Dogodek zgodovinske važnosti učinkuje kot vsakdanost. Pri danih razmerah tudi ni skoro drugače mogoče. Če pride enkrat v ustavni državi tako daleč, da zboruje parlament v senci bajonetov, da je policijska brahijalna sila moč, ki vlada državo, da poslanci niso več svobodni zastopniki volilcev, ampak marionete, ki morajo plešati, kakor zahteva policaj in njegov kruti šef grof Tisza, da je postavolomstvo na dnevnem redu, da slavi barbarski avtokratizem orgije, da postane zločinski atentat trumf, potem ne pride nič več nepričakovano.

Ako skušamo vseeno nekoliko analizirati dogodek zadnjega tedna na Ogrskem in Hrvaškem, pu tem vidimo zopet potrjeno resnico: vsak pritisk rodi odpor. Zgodilo se je tako tudi na Ogrskem. Toda ravno ta odpor je zelo značilen in kaže, kako prav da smo imeli, ker se nismo ogrevali za nobeno borečih se strank. Odpor proti Tiszovi tiraniji se na Ogrskem ni rodil v ljudskih masah, ampak v prav ozkem krogu ljudi, ki so bili nedavno tega na krmilu in hlepe po moči. Ves strasten boj, ki se bje sedaj na Ogrskem, ni nič drugega, kakor boj dveh maloštevilnih klik za moč. Z ljudstvom nima ta boj povsem nič skupnega in tudi ne velja ljudskim pravicam. Nasprotno. Ravno ljudstvo naj bi plačevalo zmagovalcu tribut za premaganega. Ves boj gre samo za to, da bi postala zopet ena ali druga klika nemejena gospodarica nad ljudstvom. Ki bi ga izžemala in izkoriščala, kakor bi "srce" velevalo. Orda strankarska sebičnost je, ki goni Tiszo k njegovim nečuvnim, uprav bečarskim nasilnostim napram opoziji in strankarski egoizem je razbesnil poslanca Kovacs in mu potisnil revolver v roko. Ne mislimo vreči s to konštafajcijo kamna na Kovacs kot človeka. On se je sodil za svoje dejanje sam in se bori sedaj s smrtjo, toda pribiti smo hoteli, da je bil Kovacs vede ali nevede produkt miljeja, v katerem je živel, orodje nelepah stremljenj in iz tega siališča

smo označili njegovo, vsekakor zločinsko ravnanje. Naše mnenje potrjuje dejstvo, da se Kovacs v korak nikakor ne smatra za mučeništvo. Kakor odpor opozicije v ljudstvu ne najde nikako zaslombe, tako se tudi Kovacs ne slavi za moža, ki je hotel rešiti domovino. Ljudstvo le predobro ve, da mu ni pričakovati nič dobrega ne od Tisze in ne od Kossutha, da bo moralo brzkone plačati vojne stroške, zato je apatično. Nehoneta so sredstva, s katerimi se nasprotnika borita, nehonetni so cilji, katerim ta boj velja, zato je umevno, da ni nikjer v ljudstvu svetega navdušenja ali ogorčenja. V ilustracijo samo en moment: Ogrska socialna demokracija je vsa živja nad grofom Tiszo in kliče nad njega grom in peklo. Njene tirade pa ne najdejo odmeva v masah. Če prav trepeče se v zraku odmev revolverskega strela, se vendar tiran Tisza ne zveni za nič in hladnokrvno vlada, kakor je začel. Dobro pozna ta nasilni človek svojega nasprotnika, dobro pozna mažarsko ljudsko dušo, da se s tako frivolno hladnokrvnostjo igra z viharjem, ki bi bil povsod drugod že pomedel z njim in njegovimi trabahtji. Ozmimo se samo na naš parlament. Mnogo ima senčnih strani in nič posebnih radosti se ni napravilo avstrijskim narodom, toda če bi ga skrnil' kdo tako, kot onečša Tisza ogrskega, če bi postavil kdo nad zbornico policijskega inspektorja, kot na Ogrskem Tisza Pavlika, potem bi zavrelo in vskipelo. Ljudstvo bi pri nas gotovo samo obračunalo s svojim usurpatorjem in bi ne bilo treba Kovacsev.

Iz povsem drugega vidika je treba presojeti pa razmere in dogodke na Hrvaškem. Tukaj ne ječi samo mala klika pod bičem nasilnega Čuvaja, ampak cel narod. Ne gre se tukaj za vladaželjnost dveh klik, ampak za boj hrvaškega naroda proti ogrskim tlačiteljem. Ni hrupen in šumen ta boj, toda še tem bolj neizprosni. Že leta in leta se mora Hrvat boriti za pravice svoje domovine in je sedanji komisariat samo odlomek — sicer najstrašnejši — iz zgodovine teh bojev. Mogoč je pa ta odlomek samo radi zaslepljenosti merodajnih faktorjev, ki se puste prevariti in dopuščajo, da se skuša s trinoštvom podjarmiti svobodoljuben narod. Kakor je pa ta zaslepljenost res neizmerna, tako je po drugi strani potrepljivost hrvaškega naroda neizoprpljiva. Vse so že poskusili Hrvati, da bi se otesli mažarskih pijavk, a bilo je zaman. Sedaj so se pa včuli v usodo in mirno prenašajo zadnje udarce. Čutijo, da roka valpetova že omaguje in so uverjeni, da mora njihova sveta stvar zmagati. Temni, svičeni oblaki zakrivajo politično obzorje hrvaških dežela, a hrvaški in srbski narod se ne vdajata obupu. Čas težkih zunanjih izkušenj je dobrodošel za notranje konsolidiranje, za izčiščenje in izlikanje mnogih napak, ki so bile prej samo v veselje nasprotniku. Ta prerajajoč proces, ki v večini naroda rodi lepe nade na bodočnost, povzroča, da je na Hrvaškem ves čas komisarijata tako mirno. Mažarski nasilniki bi rabili kravale in revolucije, da bi svoje gospodstvo še za dalje časa vpostavili, a iztreznjeni Hrvati jim ne store zaželjene usluge ter mirno čakajo.

Jukićev strel zato ni odsev kakšnega divjega razpoloženja velike večine naroda, ampak je samo razsvetlil za hip temno obzorje, ki ga vstvarjajo ti tujei-nasprotniki.

Jukićev strel je pa tudi krepak memento za vse one merodajne faktorje, ki moralno pomagajo temni politično obzorje hrvaškega naroda. Jukić je exaltado, ki s svojim dejanjem Hrvatom ni nič koristil. Najbrže se bo skušalo, ta strel še celo proti njim izrabiti. Toda na nekaj drugega treba opozoriti. Slučaj Jukić kaže, kako nesrečno vpliva moreče temno obzorje na pretirane, nepremišljene ljudi, kako kvari narod in vstvarja zločince. Če hočejo radi tega merodajni krogi, da Jukićev ne bo vedno več, da bo treznejši del naroda nadvladoval v pogubo dirjajoče elemente, potem morajo poskrbeti, da se obzorje razčisti, da krivičen Čuvajev sistem preneha. Vsi obiski jugoslovanskih vladarjev ne bodo Avstriji nič pomagali in si ne bo priborila nikakih simpatij Jugoslovanov, dokler bodo le-ti na faktih videli, da ima Avstrija za Jugoslovane le bič in jarem.

V naslednjem prinašamo poročilo o razburljivih dogodkih petkove seje, ki bodo za nadaljni razvoj ogrske zgodovine gotovo zgodovinskega pomena. In o atentatu Jukićevem v Zagrebu.

Budimpešta, 7. maja.

Ogrska poslanska zbornica je danes zopet zborovala v senci bajonetov. Pod varstvom policije in vojaštva je vladna večina nadaljevala tretje branje brambnih predlog.

Trg pred parlamentom in vhod v parlament so danes na vse zgodaj zastražili močni oddelki infanterije, kavalerije, orožništva in policije. Od zborničnih sej izključeni poslanci in drugi člani opozicije so se zbrali v neki bližnji kavarni, od koder so korporativno pod vodstvom poslanca Julija pl. Justha in grofa Emerika Karolyja ob četrti na 10. uri dopoldne odkorakali v zbornico. Zbrana množica jim je prirejala urnebesne ovacije.

Vse vhode v sejno dvorano so zastražili s policijo. Pa tudi po kuloarjih zbornice je mrgolelo številno policajev.

Takoj po 10. uri so zasedli vsi opozicionelni poslanci, tudi od seje izključeni, svoje seže v sejni dvorani. Klopi vladne večine so bile še prazne. Opozicionelci so bili zbrani v polnem številu. Še le ob 10.45 so začeli prihajati v dvorano vladni pristahi.

Policija zopet v dvorani.

Deset minut po 10. uri pa je v dvorano vstopilo tudi okrog 100 stražnikov pod poveljstvom policijskega nadzornika Pavlika. Zavlačala je prava pravcata tišina.

V dvorani je nastala najskrajnejša napetost. Policija je takoj popolnoma obkolila in blokirala klopi opozicije, ki je mirno in samozatajevalno opazovala gibanje Tiszi poslušnih organov.

Poslanec Gal je pretrgal tišino in vskliknil: „Igra za galerijo.“ Policijski nadzornik pa je po vojaško pozdravil in naznanil: „Prosim od seje izključene gospe poslance, da se iz dvorane odstranijo. Drugače rabim brahijalno silo.“

Od seje izključeni poslanec Julij pl. Justh mu odgovori: „Ne pripoznavam zakonitosti tega postopanja. Protestiram proti temu! Iz mesta se umaknem le surovi sili!“

Policijski nadzornik Pavlik: „Izvršim svoje povelje. Ponavljam, da sem primoran rabiti brahijalno silo!“

Po teh besedah je policijski nadzornik položil svojo roko na rame poslanca Justha, ki se je takoj med burnimi eljen-klici opozicije odstranil iz dvorane. Zatem je policijski nadzornik prebral listo vseh onih od seje izključenih poslancev in jih pozval, da zapuste dvorano, kar so pozvani tudi storili. Prizor je trajal kakih 15 minut. Policija je zatem zapustila dvorano. V njej je ostalo le kakih 60 članov.

Grof Tisza prihaja.

Ob 11. uri je vstopil v dvorano predsednik grof Tisza. V dvorani ostala opozicija mu je pripravila pravi peklenski koncert. V dvorani je zavladal nepopisen hrušč in trušč, vik in vrisk. Poslanci levice mu piskajo na različne trobente in trobentice.

Zlasti glušeče piskajo poslanci Pap, Bakonyi in Mezöffy. Ostali poslanci kriče Tiszi: „Morilec — Rebelj — Usurpator — Fej!“

Hrup je trajal več minut. Kaj je počel Tisza? Predsednik Tisza je mirno z nekakim ciničnim početjem opazoval vse to početje. Oč časa do časa si je delal grof posamezne bilježke. Po končanem hrupu pa je predsednik Tisza suspendiral sejo. Tiszi udana desnica je pričela ploskati in divje klicati: „Eljen Tisza!“ — Levica pa je odgovarjala: „Sram vas bodi! Skandal! Sramota!“

Revolverski strelji. — Kri. — Poslanec Kovacs strelja. — Tiszin ciničnem.

Seja je bila do 11.15 prekinjena. V trenutku, ko je Tisza ob 11.15 otvoril sejo in rekel: „Moram zopet poročati o obžalovanju vrednih dogodkih, ki so se dogodili . . .“, je planil skozi levo žurnalistovs-

ko ložo v dvorano od seje izključeni poslanec Kovacs in z globokim glasom zaklical: „Se je eden opozicijski poslanec!“ Po teh kratkih besedah je v najhujši naglici oddal proti predsedniku Tiszi tri revolverse strele in takoj nato dva strela proti sebi samemu v glavo.

Tiszi namenjeni strelji so zgrešili cilj. Le dve krogli ste se zapičili v predsednikov pult. Kovacs je takoj onesveščen padel na tla. Obe krogli sta obitčali v možganih, iz katerih je začela takoj curljati in bruhati kri. Ves prostor okrog Kovacsja je bil s krvjo poškopljen. Vladne hijene, poslanci vladne desne stranke, pa so pobesneli in razkačeni planili proti Kovacsu. V svoji divjosti so ti poslanci začeli biti in tolči po nezavestnem in na tleh v svoji lastni krvi ležečem poslancu Kovacsu. — Bečarske hijene!

Nezavestnega in vsega krvavega so odnesli na to poslanca Kovacsja iz dvorane.

V tem trenutku pa je vstal poslanec Rakovski in zaklical v dvorano: „Kovacsjeve kroglice niso bile zadnje!“

Velik vtis na poslance je napravilo, ko je začel poslanec Hock v dvorani na glas moliti.

Predsednik Tisza pa se je dvignil raz svoje predsedniške tribune in cinično izjavil: „Preidemo čez ta dogodek na dnevni red. To je bilo dejanje blaznega, katerega ne moremo soditi. Sam sebe je sodil!“

Opozicija pa je burno in odločno ugovarjala: „Vi ste ga umorili! Vi ste ubijalec!“

Ne zmenivši se za klice opozicije je pa začel Tisza nadaljevati: „Vsi sklepi zbornice odgovarjajo popolnoma določilom poslovnika, izvzemši glasovanje o brambnem zakonu. Pa tudi v tem oziru se ne more kompetentnim faktorjem ničesar očitati, ker je prišla na evidenten način volja večine na tlan. Ugled ogrskega parlamentarizma bi bil le tedaj oskrnjen, če ne bi parlament imel moči, vzdržati redu in miru. Vzdrževanje redu in miru povzdigne ugled in avtoriteto ogrskega parlamenta.“

Po petminutnem prekinjenju je bil brez daljše debate kazenski pravdni red za vojsko sprejet.

Sprejeta je bila nadalje tudi predloga o ustanovitvi mažarskih univerz v Debreczinu in Požunu. Dalje je zbornica razpravljala tudi o reformi civilno pravnega reda.

V debato o reformi civilno pravnega reda je posegel tudi grof Khuen-Hedervary. Grof je bil razkačen in v takem duševnem razpoloženju je naravno, da je dal duška nad današnjimi dogodki in je kadir predsedniku: „Mi vsi poznamo značaj in patriotizem našega cenjenega gospoda predsednika. (Dolgotrajno ploskanje. Eljen-klici. Vladni poslanci se dvigajo raz sedežev.) Ker je bil v obrambi in službi domovine, naroda in najsvetejših svetinj ogrskega parlamenta izpostavljen nevarnosti umora, vzbuja v nas vseh ljubezen in v vseh tudi misel, da se zahvalimo božji previdnosti za to, da je nam in domovini ohranila drago življenje.“ (Vladna večina divje in frenetično ploska.) „Zaradi njegovega moškega in junaškega obnašanja izražamo grofu Tiszi svoje največje občudovanje.“ (Eljen.)

J u n a k — T i s z a.

Predsednik grof Tisza se je na to zahvalil za Khuenovo kadilo in je bahato pristavil: „Storil sem svojo dolžnost. Ponosen in srečen bom, če se mi posreči pridobiti zaupanje in pa hvaležnost našega naroda.“

Seja je bila na to zaključena ob pol drugi uri popoldne.

P o p o l d a n s k a s e j a.

K popoldanski seji, ki se je pričela ob ½ 5. uri, je zopet došlo kakih 100 opozicijskih poslancev. V znak žalosti so nekateri nosili črni flor. Bili so popolnoma mirni. Policija je zopet izgnala iz dvorane vse one, od sej izključene poslance, na kar so zapustili zbornico še ostali opozicijski poslanci, tako da je bila vladna večina čisto sama. Zborovala je mirno v senci bajonetov in pod varstvom policije.

Vladna večina je brez pardona sprejemala vse predloge imunitetnega odseka. Zanimiv je naslednji predlog, ki obravnava afero poslanca Becka (Justhova stranka). Ta poslanec je obtožen, da je dne 21. marca 1910 vrgel proti tačasnemu ministrskemu predsedniku tintnik in je tega, kakor tudi poljedelskega ministra Serényja ranil. Imunitetni odsek je predlagal za poslanca Becka suspenzijo imunitete. Vladna večina je sprejela ta predlog.

Seja je bila kratka in že ob 6. uri zvečer zaključena.

P o d r o b n o s t i o K o v a c s e v e m a t e n t a t u.

Budimpešta, dne 7. junija. Poslanec Julij Kovacs je neopažen pohitel skozi levo žurnalistovsko ložo v dvorano, je došel približno do tretje vrste sedežev in je oddal, vsklikajoč: „Se je tukaj eden opozicijski poslanec!“ tri strele v smeri proti Tiszi. Velika množica poslancev vladne delovne stranke se je vrgla na poslanca Kovacsja in je poskusila, mu odvzeti revolver. Kovacs pa jih je potisnil nazaj in oddal dva strela proti samemu sebi, na kar se je zgrudil na tla. Nastal je strašanski tumult.

K o v a c s e v o z d r a v s t v e n o s t a n j e.

Budimpešta, dne 7. junija. Takoj, ko so prepeljali nesrečnega Kovacsja v Herczlov sanatorij, je profesor Herczl preiskarano in izdal naslednji bu-

letin: „devetmilimeterska svinčena kroglica je razbila desno polovico čelne kosti.“ Profesor Herczl je takoj odstranil kroglico. Rana je pa najbrže smrtno nevarna.

Zagreb, 8. junija.

Kraljevi komisar Čuvaj se je danes popoldne vračal v avtomobilu s slavnosti svojega brata v bansko palačo. V avtomobilu je sedel on, njegova soproga, obema nasproti pa banski svetnik Hrvojič. Avtomobil je vozil po ulicah zelo hitro.

V Mesnički ulici je avtomobil vozil nekoliko počasneje. V tem trenutku je neki mlad človek skočil proti avtomobilu in glasno vsklikajoč: „Živela Hrvatska!“ je pognal iz revolverja pet na naglo si sledečih streliv. V avtomobilu sedeči kraljevi komisar Čuvaj je postal blede in ves prepaden. Vsi, zlasti še Čuvaj, so začeli klicati na pomoč in pomaganje. Takoj je bilo opaziti, da je bil banski svetnik Hrvojič zadet v vrat in da je ves krvavel.

Naglo je prispela na mesto atentata policija in začela zasledovati atentatorja, ki je bežal naravnost proti Strossmayerjevi promenadi, vedno držeč v roki revolver.

D e t e k t i v u b i t.

Za atentatorjem je takoj začel teči detektiv Fučkar, po drugi verziji Borščar, in ko ga je hotel prijeti, se je obrnil atentator Jukič ter mu pomeril kroglico naravnost v čelo. Detektiv se je zgrudil mrtev na tla. Ostali zasledovalci so prestrašeni obstali. Atentator pa je črl in hitel po ulicah proti Preradovičevemu trgu. Ljudstvo je spočetka presenečeno in radovedno gledalo mladega begunca, ki je begal po ulicah z revolverjem v roki in vedno kričeč: „Abzug Čuvaj! Živela Hrvatska!“ Vsi ljudje so spočetka mislili, da je to kak blazen človek. Policija pa ni mogla zlepa dohiteti atentatorja. Izmisli si je zato lep trik in je začela na vse grlo kričati:

„D r ž i t e t a t u !“

Za atentatorjem se je takoj vsulo neštivilno zasledovalcev in policiji se je posrečilo, da mu je bila že blizu za petami. Atentator pa se je zopet naglo obrnil in izstrelil iz revolverja proti dvema stražnikoma. Atentator je začel nato dalje bežati in je pribežal do socialdemokratske tiskarne, iz katere je prišel neki močan delavec. Policija je še venomer klicala „Držite tatu!“ Delavec, v dobri veri, da je begunec pravi tat, se je vrgel z vso silo nanj in ga podrl na tla. Atentator, videč, da ne bo mogel uiti roki zasledujočih policajev, je napel svoje sile in nameril revolver proti samemu sebi, da bi se ustrelil. Toda zasledujoča množica in policija ga je dohitela in ga pograbila. Policija je Jukiča takoj na licu mesta obrnil in izstrelil iz revolverja proti dvema stražnikoma. Sprva na policiji ni bilo iz Jukiča spraviti nobene besede, srpo je zrl pred sebe in venomer klical: „Živela Hrvatska! Abzug Čuvaj!“ Te besede je Jukič klical venomer.

D u š e v n o s t a n j e J u k i č e v o.

Takoj na prvi pogled je videti, da Jukič ni normalen. Sprva je bilo opazovati, da se svojega revolverskega atentata niti ne zaveča. Pozno popoldne se je posrečilo preiskovalnemu sodniku ga zaslišati. Jukič je na prva vprašanja odgovarjal v kratkih stavkih. Atentator je izjavil, da se imenuje Jukič, da je 23 let star, rojen v Sviljeti v Bosni, studiosus juris, letos pa neinskribiran na zagrebškem vseučilišču. Služil je kot enoletni prostovoljec in se je že večkrat sprl s predpostavljanimi, vsled česar je moral služiti tri leta. Med kolegi je znan kot „nori Jukič“, isti so mu tudi dali ime „dr. Mirko.“

Ko je Jukič včeraj izvedel o Kovacsjevem napadu na Tiszo, je dejal svojim kolegom: „Tedaj se je na Ogrskem našel poslanec, ki je napadel grofa Štefana Tiszo. Na Hrvatskem pa smo sami hlapci in sužnji!“

Policija pridno zasleduje, če je imel Jukič kak komplice. Aretiranih je že 60 (bosanskih visokošolcev. Po lastni izpovedi je hotel Jukič Čuvaja ustreliti že na Telovo. — Svetnik Hrvojič še ni umrl, kakor so se glasila prvotna poročila.

Politični pregled.

Č r n o g o r s k i k r a l j N i k o l a j I. n a D u n a j u.

Komaj je zapustil bolgarski kralj našo prestolnico, že se je pripeljal črnogorski kralj na Dunaj, da poseti našega sivolasega vladarja. Iz vseh teh posevov balkanskih vladarjev na Dunaju se pač lahko razvidi, da je z ero našega novega zunanjega ministra grofa Berchtolda zavel nov svež duh v naši zunanji politiki. V znak izboljšanja odnošajev med našo monarhijo in med balkanskimi državami hoče pritegniti grof Berchtold balkanske vladarje k smotreni mirovni politiki na Balkanu.

V soboto, dne 8. t. m. ob 9. uri dopoldne se je pripeljal na Dunaj črnogorski kralj Nikolaj I. v spremstvu črnogorskega zunanjega ministra Gregoviča, generalnega pribočnika Martinoviča, dvornega maršala Ramadanioviča, generalnega zdravnikarja dr. Perasiča in pribočnika prestolonaslednika Danila. Občinstva se je zbralo po ulicah in pred kolodvorom na tisoče; južni kolodvor je bil okusno in slovesno ozaljšan. Na kolodvoru je bila postavljena častna stotinja z zastavo in godbo 24. pešpolka v paradni uniformi ter se je zbralo mnogo dostojanstvenikov. Proti 9. uri so se pripeljali na kolodvor prestolonaslednik Franc Ferdinand, nadvojvoda Peter Ferdinand, Franc Saluator in Friderik, Karol Albreht in Rainer. Malo

pred 9. uro se je pripeljal naš cesar v spremstvu generalnega pribočnika grofa Paar-a. Točno ob 9. uri je privozil na kolodvor dvorni vlak s črnogorskim kraljem. Godba je zasvirala črnogorsko narodno himno. Kot prvi je izstopil črnogorski kralj v bogati narodni noši. Pozdrav obeh vladarjev je bil zelo prisrčen in prijateljski. Cesar in črnogorski kralj v enem vozu, za njima ostalo spremstvo, sta se nato odpeljala v cesarsko palačo, kjer so se vršili običajni pozdravi. Zvečer je prisostvoval srbski kralj predstavi v dvornem gledališču.

P o r t u g a l s k o.

Portugalsko ministrstvo je podalo ostavko. Ministrstva se na Portugalskem menjajo, kakor menja luna obliko. Odkar so pregnali iz dežele duhovnike, pomorili več redovnikov, tlači prokletstvo liki mora deželo. Uboga dežela ne more več priti do miru in reda!

Č r n a g o r a.

V zadnjih dneh se vrše na Cetinju pogajanja v to svrhu, da bi bil spor med kraljem Nikolajem in onimi črnogorskimi politikami, ki so v letih 1907 in pa 1908 nastopili proti Nikolajevemu režimu, končno izravnani. Kakor znano, je s tem sporom v zvezi znana bombna afera iz leta 1908. Leta 1907 in 1908 je bilo mnogo mladih črnogorskih politikov vrženih v ječe, nekateri pa so pobegnili v inozemstvo, zlasti v Srbijo in Turčijo. Tozadevna pogajanja so pa sedaj že skoro končana. Kralj Nikolaj pomilosti vse politične zločince v letih 1907 in 1908 in dovoli vsem tem vrnitve v domovino. S tem je spravljena s sveta afera, ki je povzročila na slovaškem jugu mnogo kritičnih razmer.

N e m č i j a.

Predsednika pruskega deželnega zbora, barona dr. Erffa, je zadel mrtvoud. Kakor znano, je dr. Erffa iz pruske zbornice pustil s policijo odvesti socialdemokratskega poslanca, ker ni sam hotel zapustiti zbornice.

Raznoterosti.

O s e b n a v e s t. P. Norbertu Povodenu, gvardijanu in župniku v Ptuju, ki je bil nevarno obolel, se je obrnilo na bolje. Zelimo blagemu gospodu, ča bi kmalu popolnoma okreval!

Cesar pri procesiji. Po dveh letih se je cesar letos zopet udeležil oficijelne, z največjim sijajem se vršeče procesije sv. Rešnjega telesa na Dunaju. Ta veličastna procesija se je pomikala iz cesarskega dvora proti cerkvi sv. Mihaela, kjer je bila postavljena kapelica. Procesije so se dalje udeležili vsi nadvojvodi, ministri, dunajska generaliteta, visoka aristokracija in razni načelniki visokih uradov. Zdravstveno stanje cesarjevo je bilo pri celi slavnosti naravnost izborna. Slavnost se je vršila ob najkрасnejšem vremenu.

I z g n a n p i s a t e l j. Znani laški pisatelj Scipio Sighele je izgnan iz Avstrije, ker je v nekem francoskem časniku objavil članek o laških zadevah na Tirolskem in ker je pri več slavnostih govoril v irendentističnem smislu.

J u g o s l o v a n s k a u m e t n i š k a r a z s t a v a. V prvem tednu je posetilo jugoslovansko umetniško razstavo nad 2.500 ljudi. — Zamiranje za razstavo narašča od dne do dne. Za njo se zanimajo tudi tujci, zlasti še Angleži. Zasebniki so pokupili že mnogo razstavljenih slik.

G o l o b i p i s m o n o š e. Iz Gradca poročajo: Klub za rejo golobov-pismonošev na Dunaju je spustil dne 2. t. m. ob 7. uri zjutraj z graškega kolodvora 1000 golobov, ki so jih pripeljali v zabojih iz Dunaja, v zrak. Navzlic meglenemu vremenu in precej močnemu vetru so vendar prileteli prvi golobi že pred četrta na 9. uro na Dunaj. Mnogo se jih je vsled neugodnega vremena izgubilo, v nekaterih golobnjakih do 20%.

A v s t r i j s k i L l o y d. V soboto je bilo na Dunaju glavno zborovanje avstrijskega Lloydja. Zborovanju je predsedoval predsednik avstrijskega Lloydja, pl. Derschatta. Čisti dobiček Lloydov za leto 1911 znaša 3.200.420 K, akcijonarji pa dobe za to leto 6% dividende.

P e s n i k a A n t o n a A š k e r c a z a d e l a k a p. „Slov.“ od dne 7. t. m. poroča: Mestni arhivar gospod Ant. Aškerc se je že nekaj dni slabo počutil. V sredo pred praznikom je izročil radi tega na magistratu ključke od svoje pisarne, ker se je hotel skoro gotovo nekoliko odpočiti. Dne 6. t. m. ob 9. uri dopoldne je gledal skozi okno svoje pisarne. Naenkrat se mu je stemnilo pred očmi in zgrudil se je nezavesten. V nezavesti je ležal dalje časa, ne da bi ga kdo opazil. Po daljšem času se mu je popoldne vrnila zavest, na kar je vstal in šel na izprehod. Po noči se mu je pa napad ponovil. Pesnika je zadela kap na možgane in povzročila otrpnenje možganov. Zjutraj so poklicali v njegovo stanovanje magistratnega tajnika in pa zdravnikarja dr. Jenka, ki sta takoj odredila, da se pesnika prepelje v deželno bolnico. Bolnik začetkoma sploh ni mogel govoriti, pozneje je pokušal govoriti, a se ga ni nič razumelo, okoli popoldneva se je pa bolnikovo stanje toliko zboljšalo, da lažje govori in se ga nekoliko že razume. „Slovenski Narod“ od dne 8. t. m. poroča o Aškercjevi boleznini: „Bolezen se žal ni preokrenila na bolje. V soboto predpoldne se je bolezen zopet shujšala. Pripravljeni nam je biti na najhujše.“

Štajersko.

Maribor. Železniška nesreča. Pri dohodu osebnega vlaka na tukajšnji glavni koločvor ob 10. uri zvečer pretečeni torek je hotel postrešek Ribič sprejeti prtljago nekega pasažirja. Pri tem ga pa zgrabi mimo drdrajoča lokomotiva in ga tako razmesari, da je bil pri priči mrtev. Krivda zadene baje strojevodjo, ker ni zapazil danega znamenja.

Maribor. Leopold Fekonja, hlapec pri gospodu Jakobu Štiperju v Mariboru, je pretečeno sredo hotel poriniti nazaj voz, a je prišel z desno roko med neko železje, ki mu je tri prste desne roke stisnilo in težko poškodovano.

Maribor. Terezija Fric, kuharica v nemškem dekliskem zavodu v Mariboru, je na Telovo na hodniku padla in si je strla desno nogo. Rešilni voz jo je moral odpeljati v bolnišnico.

Maribor. Franc Žerovnik, kleparski pomočnik iz Cerkelj na Kranjskem, je v soboto dne 1. t. m. potoval z nekim Martinom Prečnikom iz Gradca proti Mariboru. Na Pesnici je Prečnik zvalil Žerovnika v neko bližnjo senco na počitek. Ko je slednji zaspal, ga je prvi napadel s kamnom in ga tako dolgo udrihal po glavi, da se je Žerovnik onesvestil. Potem mu je Prečnik odvzel njegovo bisago, v kateri je bila obleka in nekaj denarja, in jo je popihal. Ko je Žerovnik prišel zopet k sebi, je šel k Sv. Marjeti ob Pesnici na orožniško postajo in je vso zadevo le-tam naznanil.

Maribor. (Tekmovalno streljanje mariborskih gimnazijcev.) O tem se nam še poroča: Kdo bi si bil mislil, da bo kaj takega mogoče! Dne 5. t. m. je bila vsa gimnazija, da, skoraj bi se smelo reči, vse mesto po konci: v takem obsegu je zasedel gimnazijski ravnatelj to tekmovalno streljanje, povsem drugače, nego smo tega navajeni pri šolskih slavnostih. Niti pol leta ni trajalo vojaško vežbanje in streljanje z vojaško puško, in vendar so dijaki (7. in 8. razreda) nastopili z vojaško svežostjo in tudi vojaško strumnostjo, da je vse strmelo. — Zjutraj ob pol osmih so se dijaki že zbrali na gimnazijskem vrtu; tja so jim prinesli vojaški domobranskega polka puške in prišla je po nje vojaška godba. Pod poveljstvom stotnika, I. Kisvardaya, ki jih je bil vežbal, so s puško na rami v četrstopenju, z godbo na čehu, stotnik na konju, odkorakali skozi mesto na vojaško strelišče. To je bilo gledanja za Mariborčane! Na strelišču se je pričelo takoj streljanje za dobitke. Ob enem pa se je razvilo na strelišču živahno vrvenje; vojaška godba je sviralala koncertne točke, občinstvo raznih slojev pa je hitelo ven gledat, uživati in se zabavati. Posebno bogato je bilo zastopano seveda vojaštvo. Svoj višek pa je dosegla slavnost okrog 11. ure, ko se je streljanje bližalo koncu in so se imeli deliti dobitki. Prihitelo je ven mnogo dijaštva, pripeljali so izvoščeki in avtomobili mnogo odličnega občinstva, prišetal so se ven gospodje in dame, tako da je bila obsežna streliška veranda nabito polna in trata okrog nje vedno zasedena. Trajna gnječa pa je vladala pred veliko pogrnjeno mizo, kjer je bil med tem ravnatelj razgrnil dobitke: bilo jih je blizu 100, prvi med temi prav dragoceni. Ko je bilo streljanje končano, se je vse zbralo pod verando in zdaj je povzel gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tomišek besedo in je v prisrčno-navdušenem govoru kazal na vzgledni pomen tega dne, ki približuje na novo gimnazijce prvotnemu namenu: vzgojiti tudi vrle bojevnike-branitelje domovine. Nato je zahvalil vse tiste, ki so dejstveno, z dobitki ali s prispevanji za nje omogočili slavnost v takem obsegu. Z zadovoljstvom in s ponosom za gimnazijo je mogel ravnatelj naglašati, da so vsi sloji v mestu, pričeni pri najvišjih, z izredno vnemo storili vse v prosep slavnosti; vsakega, kogar je govornik imenoval, so navzoči navdušeno pozdravljali. Spomnili so se slavila Nj. prevzvišenost mil. gospod knezoškof dr. M. Napotnik, gospod e. kr. okrajni glavar dr. Weiß pl. Schleußenburg, župan dr. J. Schmiderer, ves čas je bil navzoč excelenca Nemethy, nadalje poveljnik vojaške posadke v Mariboru, general Brudermann, poveljnik kadetnice podpolkovnik Spanyik z mnogimi oficirji, nadravnatelj kaznilnice gospod Reisel, streliško društvo z načelnikom in mnogo odličnega občinstva, tudi več dam. Vsem tem je veljal ravnatelj pozdrav. Zlasti pa se je s toplimi besedami spominjal domobranskega polka v Mariboru, čigar polkovnik (pri slavnosti zastopani po majorju Volpijem) je bil strelne vaje v njih obsegu še le omogočil, prepustivši dijakom vse vojaške priprave, kar so jih potrebovali. To izredno uslužnost je govornik prav posebno naglašal. Predežen je nato govornik započel razdelitev dobitkov, se je z gorečimi besedami spominjal Njegovega Veličanstva kot najvišjega strelca, ki mu gre vedno prvo darilo: gorko naše srce! Navdušeni „slava“-klici so zaorili po poljanah in godba je zasvirala „Bog obvari...“ Nato se je obrnil govornik do stotnika Kisvardaya, neumornega in taktnega instruktorja dijakov, ki mu edinemu gre zahvala, da so mladi naši strelci tako navdušeni in tako izurjeni. Tudi nje-ga je dolžnost prej obdariti, nego dijake. Dijaštvo je tu med neprestanimi ovacijami po svojem zastopniku abit. Kožuho izročilo gospodu stotniku lepo vezilo. Konečno je ravnatelj naprosil stotnika, da razdeli dobitke. Delitev je trajala skoraj pol ure; najboljši strelec (prvo darilo) je dosegel 230 enot, za tako-le

kratko vežbanje gotovo lep vspeh. — Ob splošni navdušenosti se je končala lepa slavnost. Z godbo in s puškami so se vrnili dijaki v vojašnico, v strunnem koraku skozi mesto. Ta dan pa bo ostal nepozaben.

Kamnica pri Mariboru. Umril je tukajšnji pos. in gostilničar Kašpar Asinger; zadela ga je kap. Pri zadnjih občinskih volitvah je bil izvoljen v občinski zastop. Bil je naš hud nasprotnik.

Pobrežje. V sredo popoldne se je gugalo pri občinskem predstojniku Francu Rojku v na gugalnici več otrok. Največji med njimi, osemletni Franc Kozar, je hotel gugalico pognati, a ta ga je podrla in si je deček strl levo nogo.

Smolnik. Karol Zbičajnik, drvar pri tvrdki Erber in Langer, lesna trgovca na Smolniku, je pretečeno soboto podiral v hosti drva. Pri tem je imel pa nesrečo in mu je neko drevo padlo na levo nogo ter mu jo strlo. Zbičajnika so odpeljali v mariborsko bolnišnico.

Ruše. Antona Krajnc, tesarja v Rušah, je pred par dnevi neki neznan človek napadel in ga z revolverjem obstrelil. Ranjenca so v bolnišnico odpeljali; nepoznanega zločinca pa zasleduje žandarmerija.

Zgornja Sv. Kungota. Dne 7. t. m. se je v hosti pri Zgornji Sv. Kungoti hučo ponesrečil 42letni tesar Andrej Drenik, doma iz Cirknice na Kranjskem. Pri tesanju nekega hloča mu je isti padel na levo roko in mu jo je strl.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Jurij Pahernik, drvar pri neki lesni tvrdki pri Sv. Lovrencu nad Mariborom, je pred nekaj dnevi spravljal plohe na žago. Pri tem delu mu je pa neki ploh padel na nogo in ga na kolenu tako poškodoval, da je Pahernik moral v bolnišnico.

Ptuj. V nečeljo dne 16. t. m. se vprizori v Narodnem domu „Krivoprisežnik.“ Narodna igra s petjem v treh dejanjih (sedmih slikah), Spisal L. Anzengruber. Za slovenske odre priredil Homunkulus. Pri predstavi svirajo ptujski tamburaši. Blagajna se odpre ob pol 8. uri zvečer. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Cene prostorov: 1. in 2. vrsta 2 K., 3. do 5. vrste 1.50 K., ostali sedeži po 1 K., stojišča 50 vinarjev.

Ptuj. Izlet na Vurberg, ki sta ga priredila Orel in Mladeniška Marijina družba (dne 2. t. m.), se je ob najlepšem vremenu izvrstno obnesel. Gotovo bo vsakemu udeležencu ostal v prijetnem spominu. Okoli 30 fantov je med poznim opravilom pristopilo k sv. obhajilu. Prisrčna hvala č. g. župniku in g. predsešniku bralnega društva za preprijazen sprejem! Ljudem gotovo vrste pa naš prihod vendar ni bil po volji. So pač kakor scene, ki vsakega oblaja izza plota. Svojo jezico so si ti liberalčki in šnosarji ohladili menda s tem, da so na več mestih načekali za naš Orle sramotilna izzivanja. Celo ograja pred šolo in občinska tabla med gostino gospoda F. G. in šolo sta morali dobiti en kos liberalne „olike.“ No, nas to ni veliko motilo. Prepričali smo se pa zopet, da so si liberalci in štajercijanci povsod, kjer se ta golazen najde, najboljši prijatelji. Vurberški liberalno-štajercijanski triumvirat, ti pa drugokrat pokaži svojo „oliko“ in napročinjaštvo na kak drug način, sedaj si se samo osmešil!

Vosek. Dne 2. t. m. je nastal v krčmi gospoda Mezgeca na Voseku med fanti preprij in tepež, pri katerem so Majhen, Babič in Trajec 24letnega Jož. Šnuta, hlapca iz Maribora, s plankami tako stekli, da je nezavesten obležal. Šnuta so odpeljali v bolnišnico v Maribor, kjer je isti ležal štiri dni nezavesten. Sedaj se mu pa obrača na boljše in je upati, da okreva.

Sv. Jurij ob južni železnici. Matevž Jerič, mizar na Donački gori, je pretečeni torek rezal pri posestniku Francetu Mikušu pri Sv. Juriju ob južni železnici s cirkularno žago neko desko. Pri tem delu je prišel Jerič z desno roko preblizu žage, ki mu je roko pod laktom odrezala. Ponesrečenca so takoj odpeljali v mariborsko bolnišnico.

Konjice. Poročil se je tukajšnji trgovec gospod Pavel Ogorevc z gospodično Miciko Ruš iz Grosupelja na Kranjskem. Bilo srečno!

Kranjsko.

Avijatik Vidmar v Ljubljani. V petek dne 7. t. m. popoldne je prišel v Ljubljano letalni stroj sistema „Bleriot“ tržaškega avijatika Vidmarja. Vidmar je razstavil svoj stroj v prostorih tvrdke Balkan na Dunajski cesti. Vidmar je znan letalec, ki je dosegel to sedaj že jako lepe vspehe. Udeležil se je letalnega tedna v Zavljah, kjer se je mladi avijatik srečno kosal s priznanimi svetovnimi letalci. Zadnji njegov polet, ki je najbolj znan, je bil polet iz Trsta v Benetke povodom blagoslovljenj Markovega stolpa v Benetkah. Drugo nedeljo, dne 16. t. m., priredi Vidmar v Ljubljani in sicer na vojaškem vežbališču javen polet.

Koroško.

Nepričakovana dedščina — bogato plačilo. Na binkoštno nedeljo je pripeljal bivši postrešek K. v celovško bolnišnico vdovo sprevodnikovo Winzer zelo slabo in popolnoma zanemarjeno. Winzerjeva je živela že več let jako revno z nizko pokojnino po svojem možu. Ko se je ženica oči svojega spremljevalca poslovila, izročila mu je usnjato torbico in dala, da je torbico in njena vsebina njegova last.

Ko je mož torbico odprl, je našel v njej dve hranilni knjižici, vredni 27.000 K., poleg tega pa še bankovcev in zlatnikov za 3000 K. Minuli petek je bogata ženica v bolnišnici umrla.

Zrakoplovstvo.

Maribor, 10. junija.

Včeraj popoldne je zadela Mariborčane prvi-krat sreča, da so videli dvigniti se v zrak zrakoplov. Bil je sicer najprimitivnejši zračni vehikel, takimenovani nevodljivi, prosti zrakoplov (Freiballon), ki se je dvignil na prostoru pred mariborsko klavnico v zračne višave, vendar zrakoplov je bil. In to je bil za Maribor dogodek. Okrog 10. ure — za to uro je bil polet določen — in že dolgo prej se je pa zbralo na prostoru pred klavnico in na bližnjem železniškem nasipu na tisoče občinstva.

Vse je z napetostjo pričakovalo dogodkov, ki so imeli priti. Zrakoplov „Nadvojvodinja Margareta“, obsegajoč 1600 kubičnih metrov, je bil že precej zgodaj napolnjen s plinom in se je ponosno zibal v zrak, držan od vojakov, da ni odletel v višine. Nekaj minut pred deseto uro je stopil v koš, ki je visel pod zrakoplovom, nadvojvoda Jožef Ferdinand s štirimi drugimi gospodi.

Kmalu nato se je dvignil zrakoplov, ki so ga do danega povelja držali vojaki, in odletel, gnan od rahlega severnega vetra proti jugu.

V Dražjivasi pri Konjicah so se zrakoplovci, — dva sta bila radi prevelike teže izstopila že preje — spustili ob 12. uri 25 minut zopet na tla in se zasedrali. Pri tem so jim domačini pridno pomagali. V kratkem bomo imeli v Mariboru še tri zrakoplovne vzlete.

Shodi.

Činžat.

Veselica, ki ste jo priredile v korist Slovenskemu domu na Remšniku včeraj mariborska in Sentlovrenska podružnica „Slovenske Straže“ na Činžatu, je prav lepo izpadla. Prihitelo je na stotine zavédnega slovenskega ljudstva od vseh strani in je bilo tam gori na podnožju Pohorja prav živahno in zabavno. Škoda, da so ves popoldan gledali tako grozeče oblaki dol iz Pohorja, ker so marsikoga ostrašili, da je ostal doma. Več prihodnjič.

Komenda.

Poučni tečaj, ki se je vršil včeraj pri nas, je dosegel sijajni vspeh. Med predavatelji sta bila tudi dr. Korošec in dr. Hohnjec. Podrobnejše poročilo o tem zanimivem tečaju, ki gotovo ne bo ostal brez posledic tudi za naše prireditve, prinesemo radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Strašna eksplozija.

V petek ob 19. uri dopoldne se je pripetila pri vojaški tovarni za smodnik v Wöllersdorfu tik Dunajskega Novega mesta grozna nesreča, ki je zahtevala 10 človeških žrtev. Pri nakladanju smodnika iz eraričnega skladišča št. 48 v omenjeni tovarni na tovarne avtomobile je vsled drgnjenja avtomobila ob motor švignila iskrica v smodnik. V tistem hipu je bilo videti visok plamen, voz je eksplodiral in skladišče je zletelo v zrak in izginilo brez sledu.

Detonacija je bila strahovita; slišala se je nad 50 kilometrov na okrog. Učinek eksplozije je bil grozen. Večina v bližini se nahajajočih hiš je demolirana; v Jožefovem predmestju Dunajskega Novega mesta so popokale vse šipe, ki so ranile nad 100 oseb.

Eksplozija je napravila v mestu in okolici grozno paniko. Otroci so drli iz šol, vojaštvo je drvelo po ulicah, cela garnizija je bila alarmirana, po ulicah je izgledalo, kakor bi bila izbruhnila revolucija.

Grozni učinek se je čutil celo na Dunaju. V Meidlingu in Vöslau-u je popokalo mnogo šip. Vojaški hangarji v Dunajskem Novem mestu so razdani, razbilo in razneslo je pet vojaških zrakoplovov. Po eksploziji je zavladovala po celem Dunajskem Novem mestu več minut trajajoča tema.

V okolici nesreče leže kosi razmesarjenih trupel v prahu in s krvjo oblihi. Človeška trupla so tako raztrgana, da jih ni mogoče spoznati. Po celem polju leži opeka razdejanih hiš in drugi predmeti. Nek avtomobil, ki je vozil v tistem trenutku mimo skladišča, je popolnoma izginil, le tu pa tam je najti kosček železa, 40.000 kg smodnika je zletelo v zrak.

Nekega oficijala je na kosce raztrgalo, nekega enoletnega prostovoljca je s konjem vred kakih 100 korakov vrglo v stran, obležal je težko ranjen, dva druga vojaka-stražnika je tako razneslo, da še niti koscev ne morejo najti.

Strojevodji brzovlak, ki je vozil v tistem času mimo kraja nesreče, se je zdelo, kakor da bi bil skočil vlak iz tira. Vlak je strojevodja takoj ustavil in pasažirjem se je dozdevalo, kakor da bi bila oddana salva iz pušek na vlak. Razbilo je vse šipe vlaka.

Na kraj grozne nesreče in opustošenja se je tasi-pa razbite, kosi železa so se zarili v mizo in v vrata čakalnice prvega razreda.

Na kraj grozne nesreče in opustošenja se je takoj podal prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand; obiskal je številne ranjence in jih ljudomilo tolažil. Tudi vojni minister, cesarski namestnik in več drugih vojaških in drugih dostojanstvenikov se je podalo na kraj groznega opustošenja.

